

Ο έφορος του Εβραϊκού Μουσείου Θεσσαλονίκης, Δρ. Ευάγγελος Χεκίμογλου, γράφει στην εφημερίδα LIFO (16.4.20) για την πλούσια ιστορία ενός «ταπεινού» υλικού από τη συλλογή του μουσείου.

Η οικογένεια Αλλατίνι υπήρξε σημαντική τόσο για τον πλούτο τον οποίον απέκτησε όσο και για το φιλανθρωπικό της έργο. Οι απαρχές της στη Θεσσαλονίκη τοποθετούνται στη διάρκεια του 18ου αιώνα, όταν ισχυρές εμπορικές επιχειρήσεις του Λιβόρνο επέκτειναν τη δραστηριότητά τους στην Ανατολή. Ήταν, κατά την εβραϊοϊσπανική έκφραση, οι «Φράνκος», που, εκμεταλλευόμενοι την ευρωπαϊκή τους υπηκοότητα έναντι των ντόπιων επιχειρηματιών, γρήγορα κυριάρχησαν στο εμπόριο της Θεσσαλονίκης. Με τον γάμο του Λάζαρου Αλλατίνι (1776-1834) και της Άννας Μορπούργο (1783-1867) οι δύο ισχυρότερες οικογένειες «Φράνκος» της Θεσσαλονίκης ενώθηκαν. Από τα επτά παιδιά του ζεύγους ξεκίνησαν ισάριθμοι κλάδοι. Περιλάμβαναν τις οικογένειες Φερνάντεζ, Μισραχή, Μπλοχ (Ντασό) και Γκαλούλα, με πολλούς συνδυασμούς επιγαμιών μεταξύ τους.

Κεντρικός επιχειρηματικός φορέας της οικογένειας ήταν ο όμιλος Fratelli Allatini, ο οποίος ήλεγχε ποικιλία εταιρειών από τη Νότια Αφρική μέχρι το Λονδίνο και από τη Μασσαλία μέχρι την Κωνσταντινούπολη. Στη Θεσσαλονίκη δεσπόζουσα θέση, μεταξύ των υπολοίπων τοπικών εταιρειών του ομίλου, είχε η Société Anonyme Ottomane Industrielle et Commerciale de Salonique, στην οποία οι Fratelli Allatini κατείχαν στις αρχές του Κ' αιώνα τα τρία τέταρτα των μετοχών και διάφορα μέλη της ευρύτερης οικογένειας τις υπόλοιπες. Στη Société Anonyme, που ήταν μακράν άλλης η μεγαλύτερη βιομηχανική εταιρεία της περιοχής, ανήκαν ο περίφημος μύλος Αλλατίνι και το ταυτώνυμο κεραμοποιείο. Το τελευταίο βρισκόταν στη γωνία των σημερινών οδών Μπότσαρη και Μακεδονίας, περιοχή που τότε δεν είχε οικοδομηθεί, και καταλάμβανε 30.000 τ.μ., από τα οποία 15.000 τ.μ. οι εγκαταστάσεις του. Παρήγε τούβλα, κεραμίδια και κεραμικούς σωλήνες. Οι Αλλατίνι αποχώρησαν από τη Société Anonyme σταδιακά μέχρι το 1928, όταν ο πρόεδρος της εταιρείας Μωύς Μορπούργο –και τελευταίο μέλος της οικογένειας που είχε παραμείνει στη Θεσσαλονίκη– παραιτήθηκε από το διοικητικό της συμβούλιο. Δεκάδες απόγονοι της οικογένειας ζουν σήμερα στην Αγγλία, στη Γαλλία, στην Ιταλία και αλλού. Το Εβραϊκό Μουσείο Θεσσαλονίκης κατέχει, χάρη σε δωρεές, το εικονιζόμενο τούβλο, μερικά κεραμίδια και μια λίθινη μήτρα με τη σφράγιση των προϊόντων, όλα με τη φίρμα FRATELLI ALLATINI SALONICCO. Κατέχει, επίσης, δείγματα προϊόντων δέκα ακόμη εβραϊόκτητων κεραμοποιείων, τα οποία λειτούργησαν στη Θεσσαλονίκη πριν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Εβραϊκό Μουσείο Θεσσαλονίκης

Το Εβραϊκό Μουσείο Θεσσαλονίκης ιδρύθηκε το έτος 2001 σε παλαιά εμπορική στοά που ανήκει στην Ισραηλιτική Κοινότητα και ανακαινίστηκε από τον ΟΠΠ Θεσσαλονίκη 97. Σκοπός του είναι η συγκέντρωση των τεκμηρίων και κειμηλίων

που δεν καταστράφηκαν στο Ολοκαύτωμα, η διατήρηση της μνήμης των θυμάτων και η έρευνα για την υπερδισχιλιετή παρουσία των Εβραίων στη Θεσσαλονίκη. Στον σύντομο χρόνο λειτουργίας του έχει σχηματίσει συλλογές με επιτύμβιες πλάκες από το κατεστραμμένο Ισραηλιτικό Νεκροταφείο, οικοδομικά μέλη από συναγωγές που κατεδαφίστηκαν από τις γερμανικές αρχές κατοχής, θρησκευτικά αντικείμενα, παλαιά και σπάνια βιβλία στην εβραϊκή γλώσσα, οικογενειακά κειμήλια, κετουμπότ, δημόσια και ιδιωτικά έγγραφα σχετικά με τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ιδιωτικές επιστολές, ενδυμασίες, υφάσματα, τραπεζομάντιλα, βιβλία καθώς και βιβλιάρια τραπεζικών καταθέσεων (ως το 1940). Επίσης, το μουσείο διατηρεί τη μοναδική υφιστάμενη συλλογή προπολεμικών οικογενειακών και σχολικών φωτογραφιών, σχηματισμένη από δωρεές που συνεχίζονται, και διαθέτει τη σημαντικότερη συλλογή επιχειρηματικών τεκμηρίων από τη Θεσσαλονίκη.

Πηγή: www.lifo.gr, 16.4.2020, του Ευάγγελου Χεκίμογλου.